

La base instintiva del coneixement

LLUÍS MUNTADA

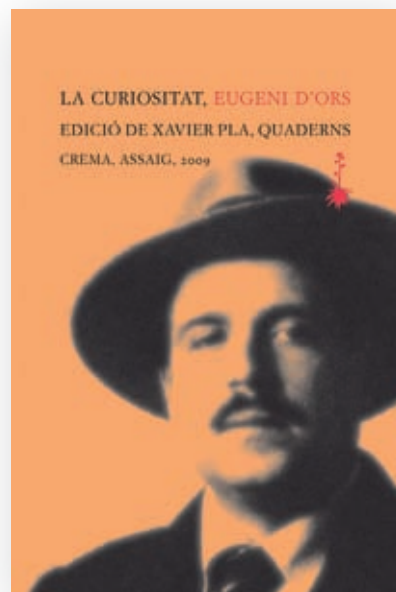
L'opuscle *La curiositat* és un llibre important, que potser no figurarà en els registres d'obres més venudes però que tanmateix, en un degoteig incessant, atorgarà solatge a una cultura i completarà el fris multiforme que la versatilitat creativa d'Eugeni d'Ors prodiga. Aquesta obra, inèdita fins avui, va ser escrita pels volts de 1911, quan Eugeni d'Ors (Barcelona, 1881 - Vilanova i la Geltrú, 1954) fou nomenat secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans i membre de la secció de Ciències. Amb un to expositiu i amb algunes reiteracions que permeten conjecturar que aquests originals potser encara estaven pendents d'una revisió posterior, *La curiositat* ressegueix la línia naturalista de la història de la ciència, des del *Llibre de les transformacions*, passant pels Vedes, per textos de la Bíblia, per referències a les civilitzacions egípcia i hebrea, subratllant la importància científica i epistemològica de la Grècia antiga, remarcant angles experimentals del coneixement al llarg de l'edat mitjana i el Renaixement, posant en relleu la importància de l'aparició de l'anatomia al segle XVI i accentuant les conquestes científiques dels segles XVII i XVIII a través dels noms de Francis Bacon, Buffon, Carl von Linné i Laurent de Jussieu. Així, el lector asisteix a una fornida lliçó d'història de la cultura. Si bé la línia desplegada en aquest llibre conté mancances a l'hora de consignar els canvis de paradigma científic (Copèrnic, Kepler i Galileu no hi són esmentats; només hi ha una vaga referència a Newton; Mendel i Darwin no hi apareixen), *La curiositat* rubrica els coneixements científics d'Eugeni d'Ors i ratifica que la voluntat enciclopedista de l'autor del *Glosari* es fonamentava en un model cultural civilitzador, d'aïres il·lustrats, que dipositava una confiança cega en el coneixement i l'expansió del coneixement.

Per tant, a l'hora d'escriure aquesta obra, el desengany i el procés de reclusió d'Eugeni d'Ors en l'elitisme encara havien de culminar.

Amb ressons del vitalisme de Nietzsche i de les bases intuïtives del coneixement humà que havia assentat el filòsof i premi Nobel de literatura Henry Bergson, Eugeni d'Ors reprèn una opinió que Aristòtil ja expressava a la *Metafísica*, i vindica la curiositat («l'instint lògic del joc») com a fonamentació de tot coneixement. Tal com explica l'editor Xavier Pla en la presentació: «El glossador partia del principi d'insuficiència de la raó per al coneixement i de la necessitat d'incorporar-hi tant el subjecte com l'experiència i, per tant, els jocs intuïtius lligats a la curiositat, és a dir, a la llibertat».

D'una banda *La curiositat* presenta un interessantíssim repte antropològic: entendre la recepció del coneixement al llarg d'èpoques i societats molt diverses. De l'altra, formula un múltiple efecte de contrapunt, actualíssim: apel·la a un procés civilitzador guanyat a través del coneixement científic, emfatitza la motivació com a condició imprescindible de tot aparat racional, i irromp en el nostre marc atomitzat tot revelant una visió unitària del coneixement, sempre anellada a un concepte de regeneració i de lluita contra la barbàrie de la ignorància.

La curiositat presenta un interessantíssim repte antropològic: entendre la recepció del coneixement al llarg d'èpoques i societats molt diverses

EUGENI D'ORS

La curiositat

Edició a cura de Xavier Pla.
Quaderns Crema.
Barcelona, 2009.
104 pàgines.

MIQUEL MIR I MARIANO SANTAMARIA

El preu de la traïció

Editorial Pòrtic.
Barcelona, 2010. 256 pàgines.

L'arxiver i escriptor banyolí Miquel Mir (1955) continua investigant la repressió i l'espoliació del patrimoni durant l'inici de la Guerra Civil. Aborda un tema polèmic: la responsabilitat, per acció o per omissió, de la Generalitat i de Josep Tarradellas en la mort de 172 maristes a mans de les patrulles de control.